

ข่าวสารด้านการเกษตรสหภาพยุโรป

สถานการณ์ | กฎระเบียบ | แนวโน้มในตลาดอาหารและสินค้าเกษตรยุโรป

ผลกระทบจาก COVID-19 ต่อภาคอาหาร-สินค้าเกษตร และมาตรการช่วยเหลือของสหภาพยุโรป

การขยายตัวทางเศรษฐกิจ คาดว่าในปี 2563 อัตราการเติบโตของ GDP โลกจะปรับตัวลงจากเดิม 2.9% เป็น 0.7% โดยประเทศสมาชิกฯ ที่น่าจะถูกผลกระทบมากที่สุด ได้แก่ อิตาลี สเปน ฝรั่งเศส เยอรมนี และสหราชอาณาจักร ซึ่งสอดคล้องกับข้อแถลงการณ์ของคณะกรรมการการยุโรปในเดือนมีนาคม 2563 ว่า วิกฤติการณ์ COVID-19 อาจส่งผลกระทบต่ออัตราการเติบโตของ real GDP ของสหภาพยุโรป โดยจะมีอัตราติดลบที่ -1% จากเดิมที่คาดว่าจะขยายตัว 1.4%

ผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานของโลกล

ด้านอุปทาน

(1) การผลิตสินค้าเกษตรและอาหารจะชะลอตัว เนื่องจากแรงงานเกิดการล้มป่วยและถูกกักตัว ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร

(2) อุปสรรคด้านระบบโลจิสติกส์จากการปิดพรมแดนระหว่างประเทศทำให้จำนวนการขนส่งสินค้าเกษตรและอาหารทางอากาศ ทางทะเลและทางบกลดลงหรือเกิดความล่าช้า ทำให้สินค้ามีความสูญเสียเป็นจำนวนมาก

(3) เกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงวัตถุดิบที่จำเป็นสำหรับการผลิตสินค้า ทำให้ผลผลิตสินค้าเกษตรและอาหารลดลง

ด้านอุปสงค์

(1) ความต้องการซื้อ/กักตุนอาหารเพิ่มมากขึ้น โดยสินค้าที่มีการกักตุนส่วนใหญ่ คือ อาหารแห้ง เช่น ข้าว พาสต้า อาหารกระป๋อง และอาหารแช่แข็ง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การกักตุนอาหารมีแนวโน้มชะลอตัวเนื่องจากรายได้ที่ลดลงของประชาชนบางกลุ่ม

(2) ความต้องการเนื้อสัตว์ลดลง เนื่องจากผู้บริโภคมีความกังวลต่อการติดเชื้อจากสัตว์สู่คน

(3) ความเสี่ยงในการติดเชื้อจากสถานที่ชุมนุม ทำให้ผู้บริโภคหลีกเลี่ยงการเดินทางออกนอกเคหสถาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความต้องการซื้ออาหารในตลาด อย่างไรก็ตาม ผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการซื้อสินค้าจากเดิมที่เลือกซื้อด้วยตนเองในซูเปอร์มาร์เก็ตเป็นการสั่งซื้อออนไลน์

(4) การสั่งปิดร้านอาหารและสถานที่ชุมนุมทำให้ความต้องการซื้ออาหารจากภาคธุรกิจผู้ให้บริการอาหารและเครื่องดื่มหยุดชะงักอย่างรุนแรง

ผลกระทบ COVID-19 ต่ออุปทานอาหารสหภาพยุโรป

พืช

(1) การปลูกข้าวสาลี บาร์เลย์ ข้าวไรย์ เรปซิด พืชอาหารสัตว์ และพืชโตเร็ว (catch crops) ซึ่งคิดเป็นสัดส่วน 60% ของการเพาะปลูกพืชทั้งหมดในสหภาพยุโรป มีฤดูกาลเพาะปลูกในช่วงเดือนกันยายน – ตุลาคมของทุกปี โดยปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่มีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และสารปราบศัตรูพืชไว้ล่วงหน้าเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงไม่ส่งผลกระทบต่อการเพาะปลูกและผลผลิตพืชฤดูหนาว ส่วนการเพาะปลูกพืชฤดูร้อนชนิดอื่น ๆ เช่น ข้าวโพด มันฝรั่งและต้นบีท ส่วนใหญ่จะใช้เครื่องจักรกล จึงปลูกได้ตามปกติและไม่ขาดแคลน

(2) สหภาพยุโรปมีการพึ่งพาตลาดแรงงานต่างชาติเป็นอย่างมาก โดยทุกปีมีแรงงานต่างชาติที่เดินทางเข้ามาทำงานในเยอรมนี 300,000 คน อิตาลี 200,000 คน ฝรั่งเศส 200,000 คน และสหราชอาณาจักร 100,000 คนโดยประมาณ ซึ่งมาตรการปิดพรมแดนของสหภาพยุโรปที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม 2563 ทำให้แรงงานต่างชาติไม่สามารถเดินทางเข้ามาทำงานในสหภาพยุโรป ซึ่งจะส่งผลกระทบเป็นอย่างมากในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว อย่างไรก็ตาม ประเทศสมาชิกฯ บางประเทศได้เสนอให้มีการนำเข้าแรงงานชั่วคราว โดยจัดเที่ยวบินเหมาลำเพื่อนำแรงงานจากยุโรปตะวันออกหรือแอฟริกาเหนือเข้ามาทำงานในฟาร์ม ซึ่งแรงงานทุกคนจะต้องผ่านการคัดกรองตรวจโรค และกักตัวอย่างน้อย 14 วัน ก่อนเริ่มทำงาน

ปศุสัตว์ คาดว่าอุตสาหกรรมปศุสัตว์ของสหภาพยุโรปอาจไม่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19 มาก เนื่องจากการเลี้ยงวัวนมหรือสุกรในสหภาพยุโรปส่วนใหญ่เป็นระบบอัตโนมัติ ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่ได้มีการจัดซื้อฟีดอาหารสัตว์ไว้ล่วงหน้าตั้งแต่ฤดูหนาวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และฟาร์มที่ใช้หญ้าหมัก เมล็ดพืชและข้าวโพดในการเลี้ยงสัตว์ ยังมีสต็อกที่มีอยู่เดิมในจำนวนมาก ในขณะที่เกษตรกรที่ต้องใช้ถั่วเหลืองในการเลี้ยงสัตว์อาจได้รับผลกระทบหากการนำเข้าถั่วเหลืองจากละตินอเมริกาเกิดการล่าช้า ทั้งนี้ แต่ละประเทศสมาชิกฯ ได้กำหนดให้เพิ่มความเข้มงวดในการปกป้องสุขภาพและความปลอดภัยของแรงงานในฟาร์ม เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคจากคนสู่คน

ประมง คาดว่าอุตสาหกรรมประมงจะได้รับผลกระทบอย่างมาก หากมีการบังคับใช้มาตรการห้ามขนถ่าย/นำสัตว์น้ำขึ้นฝั่งของประเทศต่างๆ เพื่อป้องกันการระบาดของโรค COVID-19 จากคนสู่คนที่มาจากพื้นที่อื่น ประกอบกับผู้ที่ให้บริการจัดเก็บสินค้าในท้องถิ่นมีการปิดกิจการชั่วคราว ส่งผลให้สินค้าสัตว์น้ำจำนวนมากเกิดความเสียหาย

สหภาพยุโรปมีอาหารเพียงพอสำหรับความต้องการ สหภาพยุโรปสามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารได้มากเกินกว่าความต้องการบริโภคในภูมิภาค โดยมีอัตราการพึ่งพาตนเอง (self-sufficiency ratio) เกินกว่า 100% เช่น เนื้อวัว (104%) เนื้อหมู (119%) เนื้อสัตว์ปีก (106%) ไข่ (103%) ข้าวสาลี (108%) และบาร์เลย์ (120%) ทำให้ในช่วงนี้ สหภาพยุโรปยังไม่มีปัญหาการขาดแคลนอุปทานอาหาร อย่างไรก็ตาม สหภาพยุโรปมีการพึ่งพาการนำเข้าถั่วเหลือง ถั่วเหลือง ข้าวโพด และน้ำมันปาล์มเป็นอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่เข้ามาในอุตสาหกรรมผลิตพลังงานชีวภาพและอาหารสัตว์ ซึ่งหากการค้าระหว่างประเทศมีการชะลอตัว อาจส่งผลให้วัตถุดิบในสหภาพยุโรปขาดแคลน มีราคาสูงขึ้น หรืออาจต้องเปลี่ยนไปใช้วัตถุดิบทดแทนอื่น ๆ

มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรของสหภาพยุโรป

(1) **Coronavirus Response Investment Initiative Plus (CRII+)** เกษตรกรสามารถขอสินเชื่อหรือค้ำประกันต้นทุนได้สูงสุดถึง 200,000 ยูโรด้วยอัตราดอกเบี้ยต่ำหรือมีเงื่อนไขในการชำระที่ดี เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19

(2) **นโยบายเกษตรร่วม (Common Agricultural Policy)** ขยายเวลาการจัดส่งใบสมัครเพื่อขอรับเงินช่วยเหลือจากเดิมภายในวันที่ 15 พฤษภาคม 2563 เป็นภายในวันที่ 15 มิถุนายน 2563 รวมทั้งเพิ่มอัตราการจ่ายเงินล่วงหน้าภายใต้ direct payment จากเดิม 50% เป็น 70% และ rural development payments จากเดิม 75% เป็น 85% โดยเกษตรกรจะได้รับเงินล่วงหน้าดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 เป็นต้นไป

(3) **มาตรการช่วยเหลืออุตสาหกรรมประมงและสัตว์น้ำ** จ่ายเงินชดเชยให้ชาวประมงและผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 สูงสุด 70% ของรายได้ที่ขาดหายไป รวมทั้งช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บสินค้าสัตว์น้ำ

(4) **มาตรการช่วยเหลือภายใต้ Temporary Framework for State Aid** ประเทศสมาชิกฯ สามารถจ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่เกษตรกรสูงสุดได้ไม่เกิน 100,000 ยูโร/ฟาร์ม และโรงงานแปรรูปอาหารหรือบริษัทอาหารได้สูงสุดไม่เกิน 800,000 ยูโร/บริษัท เพื่อเสริมสร้างสภาพคล่องให้ผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19

(5) **มาตรการด้านการขนส่งสินค้า** คณะกรรมาธิการยุโรปร่วมกับประเทศสมาชิกฯ รับรองว่าสินค้าที่จำเป็นต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าเกษตรและอาหารจะสามารถเคลื่อนย้ายในตลาดร่วมได้อย่างเสรี โดยจะจัดตั้งช่องทางพิเศษ (Green Lanes) เพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าอาหารข้ามพรมแดน ซึ่งจะใช้เวลาในการตรวจสอบไม่เกิน 15 นาที

ในภาพรวมปัจจุบันสหภาพยุโรปสามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารได้เพียงพอต่อความต้องการภายใน อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ในสหภาพยุโรปยังคงมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากสถานการณ์ดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว สหภาพยุโรปอาจประสบปัญหาการขาดแคลนอาหารได้ในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี 2563

